

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ในปี 2540 รัฐบาลภายใต้การนำของอดีตนายกรัฐมนตรีพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เจรจาขอความช่วยเหลือทางการเงินจาก กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) ทั้งนี้รัฐบาลไทยจำเป็นต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขต่างๆ ที่ IMF กำหนด เช่น การปฏิรูประบบราชการ การกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรระดับท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของสาธารณชน เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการและการเมือง เป็นต้น

เงื่อนไขดังกล่าวเป็นแนวทางที่ IMF เชื่อว่าจะเป็นทางนำไปสู่การวางรากฐานเพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) อันเป็นกุญแจสำคัญประการหนึ่งที่น่าไปสู่การฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ขอความช่วยเหลือทางการเงิน นอกเหนือไปจากการดำเนินการตามนโยบายที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยจะทำให้ประเทศเหล่านั้นสามารถพัฒนาไปสู่ความมีเสถียรภาพได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืนอีกครั้งหนึ่ง

จากเงื่อนไขที่กำหนดโดย IMF ทำให้รัฐบาลไทยภายใต้การนำของอดีตนายกรัฐมนตรี นายชวน หลีกภัย ได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (Thailand Development Research Institute: TDRi) จัดทำข้อเสนอเพื่อส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบประกาศเป็นระเบียบว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 โดยมีจุดประสงค์เพื่อผลักดันให้ภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในการบริหารบ้านเมืองร่วมกันตามระบบประชาธิปไตย มีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน และมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนขยายบริการภาครัฐไปสู่ประชาชนได้อย่างรวดเร็ว ทัวถึงและเป็นธรรม โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งกำหนด

แผนโครงการเพื่อปรับปรุงงานในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับหลักการสร้าง Good Governance ที่ดี ซึ่งประกอบด้วยแนวทางหลักพื้นฐาน 6 ประการ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 และปรับปรุงเพิ่มเติมตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์บริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

พ.ศ.2546 มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินงานตามภาระหน้าที่โดยยึดหลักการพื้นฐาน 10 ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า หลักการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หลักการบริหารจัดการ หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และหลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หลักนิติธรรม

หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกฎ กติกาและการปฏิบัติตาม กฎ กติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

ในระดับประเทศ หมายถึง กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ เป็นไปด้วยความชอบธรรม เนื้อหาของกฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมนิยม พร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้นจะต้องไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ บังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่ขัดแย้งกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ในระดับภาครัฐ หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อระเบียบที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกัน ภายในภาครัฐ เช่น กฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ พัสดุ และบริหารงานบุคคล ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษาปรับปรุงตามแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐเพื่อให้เนื้อหามีความทันสมัย และเอื้อต่อการบริหารงานที่คล่องตัวและรับผิดชอบต่อผลงานและประชาชนของแต่ละองค์กร

ในระดับองค์กร หมายถึง กฎ กติกาที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุมให้ตรงต่อเวลา การให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่ภายในองค์กร

หลักคุณธรรม

หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

ในระดับประเทศ ประชาชนแต่ละคนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง คือเลือกทำงานที่สุจริตและเป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมาย และเป็นพลเมืองดี คือ ถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ได้แก่ ศักดิ์จะ – การรักษาความศักดิ์ จะ, ทมะ – การรู้จักข่มใจตนเอง,ขันติ – การอดทน อดกลั้น และอด

ออม และ จาคะ – การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่คนไทยทุกคนในโอกาสครบ 200 ปี กรุงรัตนโกสินทร์ (ปี 2525) ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่ประชาชนด้วย

ในระดับภาครัฐ ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการ ต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญ มาตรา 77

ในระดับองค์กร เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปฏิบัติตามข้อบังคับ ก.พ. ว่าด้วยจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2537 คือมีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน และต่อประชาชนและสังคม

หลักความโปร่งใส

หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

ในระดับประเทศ ประชาชนมีอิสระในการสื่อสาร สื่อมวลชนสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ และมีจริยธรรมมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องได้

ในระดับภาครัฐ การตัดสินใจและการปฏิบัติงานของภาครัฐต้องมีความ โปร่งใส เรื่องนี้เป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจลงทุนที่เหมาะสมของภาคธุรกิจ ข้อมูลข่าวสารของภาครัฐจะช่วยให้อาณาธุรกิจเอกชนและประชาชนตัดสินใจได้ถูกต้อง และประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.2540 ช่วยทำให้ประชาชนมีโอกาสกว้างขวางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อที่ประชาชนจะสามารถแสดงความคิดเห็นและใช้สิทธิทางการเมืองได้ โดยถูกต้องกับความเป็นจริงอันเป็นการส่งเสริมให้มีความเป็นรัฐบาลโดยประชาชนมากยิ่งขึ้น

ในระดับองค์กร ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจสอบการทำงานได้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชนของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2532 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติราชการเพื่อประชาชน และภายใน

องค์กรจะต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจในการบริหารงาน เงิน คน มีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย เช่น มีการกระจายข่าวรายวันหรือรายสัปดาห์ เพื่อให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบความเคลื่อนไหวขององค์กร

หลักความมีส่วนร่วม

หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็น ในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ

ในระดับประเทศ รัฐธรรมนูญกำหนดให้ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน(มาตรา 60) และให้รัฐส่งเสริม สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ(มาตรา 76) นอกจากนี้ยังให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้ง โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น(มาตรา 78) และให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาอบรมด้วย (มาตรา 81)

ในระดับภาครัฐ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ.2539 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังการแสดงความคิดเห็นในปัญหาสำคัญของชาติที่มีข้อโต้เถียงหลายฝ่ายเพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินงานอันมีผลกระทบต่อประชาชน และควรมีการสำรวจความเห็นของผู้รับบริการเพื่อปรับปรุงงานให้เกิดประโยชน์สูงขึ้น

ในระดับองค์กร จะต้องมีการวางระบบการรับฟังความเห็น และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม และขณะเดียวกัน ภายในองค์กรเองจะต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการบริหารภายในด้วย

หลักความรับผิดชอบ

หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน

ในระดับประเทศ ประชาชนรู้ เข้าใจการใช้สิทธิ เสรีภาพและปฏิบัติหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ และมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของภาครัฐ ธุรกิจเอกชนมีหน้าที่สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพปลอดภัย ให้ผู้บริโภค และไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในท้องถิ่น

ในระดับภาครัฐ มาตรา 88 ของรัฐธรรมนูญกำหนดแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

การจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำจะต้องมีความชัดเจน โดยให้ฝ่ายการเมืองรับผิดชอบในเรื่องนโยบาย ส่วนฝ่ายประจำรับผิดชอบในการดำเนินการให้บรรลุผลตามนโยบาย กรณีเกิดปัญหาสังคม ภาครัฐต้องชี้แจงต่อประชาชนได้

ในระดับองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบในทุกกระดับมีความชัดเจน และมีรายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จ รณรงค์ให้ประชาชนรับผิดชอบด้วย

หลักความคุ้มค่า

หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ในระดับประเทศ การใช้ทรัพยากรของประเทศต้องเป็นไปด้วยความประหยัด หมุนเวียนใช้ และสร้างทดแทนใหม่ อย่างมีประสิทธิภาพ พยายามลดการเกิดมลภาวะทั้งในดิน ในน้ำและบนอากาศ เพื่อการส่งทอดทรัพยากรที่มีความสมบูรณ์ให้คนไทยรุ่นถัดไป

ในระดับภาครัฐ ทุกหน่วยงานจะต้องใช้งบประมาณอย่างประหยัด มีรายงานผลการทำงานและแสดงประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเข้าใจอย่างดีในเรื่องประสิทธิภาพและความคุ้มค่าของโครงการ

ในระดับองค์กร ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมดเพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาคธุรกิจ เอกชน หรือภาคประชาชนทำได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าออกไป เลื่อนนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ และพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

หลักการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

หลักการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง องค์กรที่มีการเสริมสร้างจัดหาและแลกเปลี่ยนความรู้ ตลอดจนนำความรู้ใหม่ ที่มาจากภายนอกองค์กรและภายในองค์กร จากในตัวบุคคลมาปรับปรุงพฤติกรรมการทำงาน

หลักการบริหารจัดการ

หลักการบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการภาครัฐยุคใหม่ (New Public Management) จะเน้นว่าประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ เป็นหัวใจการบริหารรัฐกิจแนวใหม่ เพราะประชาชนมีฐานะของการเป็นพลเมือง และการเป็นหุ้นส่วนในการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อเป็นพลเมืองและหุ้นส่วน การปรึกษาหารือ การเปิดเผยข้อมูล การมีส่วนร่วม การทำงานอย่างโปร่งใส การทำงานที่มีหลักการ การยึดหลักนิติธรรม และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

หลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่สร้างให้บุคลากรในองค์กร ได้มีโอกาสเรียนรู้ร่วมกัน โดยการศึกษาอบรมปฏิบัติทดลองและการพัฒนาเป็นการดำเนินการเพิ่มพูนความรู้ ศักยภาพในการปฏิบัติงาน ตลอดจนปรับปรุงพฤติกรรมให้มีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร

หลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

หลักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง การนำเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่รวมทั้งระบบคอมพิวเตอร์ และระบบสื่อสารที่มีความเร็วสูง โดยนำข้อมูล เสียง และวีดิทัศน์มาเชื่อมโยงกัน เพื่อให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ มาเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ มีผลกระทบทางบวก ต่อความสามารถในการบริหารจัดการและการเป็นองค์กรเรียนรู้ ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีสารสนเทศและการเป็นองค์กรเรียนรู้ ทั้งนี้กำหนดให้ Good Governance เป็นวาระแห่งชาติด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ.2546 รัฐได้มีพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งเนื้อหาของพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้เป็นการอธิบายถึงหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการบริการกิจการบ้านเมืองที่ดี เมื่อรัฐมีความตั้งใจให้มีการสร้าง Good Governance จนได้กลายเป็นวาระแห่งชาติ วาระดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้ในองค์กรท้องถิ่นของไทย ซึ่งในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ได้ระบุไว้ในมาตรา 52 ดังนี้ “...ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามแนวทางของพระราชกฤษฎีกา โดยอย่างน้อยต้องมีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการของประชาชน...” การนำ Good Governance มาใช้ในองค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ถ้าองค์กรบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมในการนำ Good Governance มาใช้ ย่อมทำให้เป็นองค์กรที่สามารถดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบได้

งานวิจัยเรื่องนี้ได้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมมากน้อยเพียงใด ในการนำ Good Governance มาใช้ มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นแรงสนับสนุนให้เกิดความพร้อมในการนำ Good Governance มาใช้ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะองค์กรบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นตำบลที่มีความสำคัญ และมีแนวโน้มของการเจริญของพื้นที่ใน ความรับผิดชอบ การพัฒนาด้านโครงสร้างมีการบริหารจัดการที่ดี มีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้สอดคล้องกับกระแสของการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ผลของการวิจัยครั้งนี้ น่าจะเป็นสารสนเทศเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาแก่องค์กรบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจการปกครองและการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในประเทศไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก ในการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) มาใช้

1.2.3 เพื่อเป็นแนวทางให้องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรกนำไปประยุกต์ใช้

1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรกในการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี (Good Governance) มาใช้ ในช่วงปี พ.ศ.2548 โดยมีขอบเขตพื้นที่การศึกษา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่

1. ความพร้อมของการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ โดยนำหลักของระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 10 ด้าน คือ นิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การบริหารจัดการ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. การดำเนินงานตามระเบียบปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลใน 3 ด้าน คือ การจัดทำแผนพัฒนา การนำแผนพัฒนาไปปฏิบัติ และผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ กรรมการบริหารองค์การส่วนตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก

1.5 ระเบียบวิธีการวิจัย

ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) การศึกษาความพร้อมในการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ขององค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรกมาใช้ กำหนดการศึกษารวบรวมข้อมูลไว้ 3 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่เป็นลำดับขั้น ดังนี้

ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบข้อบังคับ แผนพัฒนาตำบล บันทึกการประชุม บัญชีงบประมาณ และเอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น เพื่อตรวจสอบความพร้อมในการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ แล้ววิเคราะห์แล้วประมวลสรุปความพร้อมจากเอกสาร และในบางประเด็นที่ไม่สามารถสรุปได้ ก็จะดำเนินการศึกษาในขั้นที่ 2

ศึกษาข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะรวบรวมข้อมูลให้ลึกซึ้ง และมีความชัดเจนขึ้นในประเด็นที่ไม่สามารถสรุปได้จากเอกสาร

ศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบมีจุดความสนใจเฉพาะ (Focus Group) เพื่อที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติมและตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลและประเด็นวิเคราะห์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้กำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก โดยใช้วิธีการสร้างข้อสรุปเป็นวิธีการหลักในการวิเคราะห์จากข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงถึงความพร้อมในการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นกรอบกำหนด คือ

1. ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ระเบียบข้อบังคับ แผนพัฒนาตำบล บันทึกการประชุม บัญชีงบประมาณ และเอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น
2. ข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ ประชาคมหมู่บ้าน กรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบมีจุดความสนใจเฉพาะ (Focus Group) จากนั้นสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์ให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กันในรูปแบบการบรรยาย เพื่อให้เห็นความพร้อมของตำบลปากแพรกในการนำระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ ว่ามีความพร้อมอย่างไร แล้วตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบมีจุดความสนใจเฉพาะ (Focus Group)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาเรื่องนี้อาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรก โดยองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถใช้เป็นแนวทางในการสร้างความพร้อมที่จะนำระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาใช้ เป็นการกระตุ้นให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลปากแพรกเกิดความตระหนักในการสร้างความพร้อมให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงเพื่อตอบสนองความต้องการให้กับประชาชน และยังสามารถขยายผลนำไปใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ได้